

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»,
АНЬХОЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ
(ANHUI UNIVERSITY OF FINANCE AND ECONOMICS) (КНР);
КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ЛОС-АНЖЕЛЕСІ
(UNIVERSITY OF CALIFORNIA, LOS ANGELES) (USA);
АРІЄЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ARIEL UNIVERSITY CENTER OF SAMARIA) (ISRAEL)**

**кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних
практик**

МАТЕРІАЛИ

**VIII Міжнародної наукової конференції
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 1:403:316.6 (08)

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026>

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VIII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 21-22 травня 2026 р.) 207 с.

Рецензенти:

Стовпець Олександр Васильович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету.

Каменська Тетяна Григорівна, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова.

Збірник матеріалів VIII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; Голодомор – геноцид - Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію штучного інтелекту. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 15 від 25 червня 2026 р.)

Коба Олег, доктор технічних наук, професор кафедри управління судном, капітан далекого плавання, Дунайський інститут, Національного Університет «Одеська морська академія», м.Ізмаїл, Україна,

Тодоров В'ячеслав, кандидат географічних наук, доцент, кафедра управління підприємською та туристичною діяльністю, директор Центру регіонального розвитку Ізмаїльського державного гуманітарного університету, м. Ізмаїл, Україна

УКРАЇНЦІ – НАЙБІЛЬШИЙ НАРОД, ЯКИЙ ХОТІЛИ ЗНИЩИТИ У ХХ СТОЛІТТІ

Чіткого визначення немає. Слово функціонує у трьох площинах – юридичній, політичній та публіцистичній. На жаль, ним зловживають. Кажуть про "бюджетний геноцид", "пенсійний геноцид". Була реакція Українського інституту національної пам'яті з проханням не використовувати в публіцистичному сенсі слова "геноцид" або "Голодомор".

Термін запропонував польсько-американський правник єврейського походження Рафал Лемкін. Говорив, що геноцид – це фізичне винищення людей або створення умов, у яких вони вмирають. Не обов'язково нації. У поняття включав і етноцид. Це не завжди вбивство. А руйнування культури, національної та етнічної ідентичності. Люди залишаються живими, але відмовляються називати себе українцями чи курдами.

У Конвенції ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948-го зафіксували дещо інший зміст. Документ стосується знищення національних, етнічних, расових і релігійних груп.

Зміст поняття "геноцид" змінився на рубежі ХХ та ХХІ століть. Після того як були ухвалені судові рішення у справах про масові злочини в колишній Югославії та Руанді. Міжнародний трибунал 2 вересня 1998-го виніс вирок вчителю й політику Жанові Полю Акаєзу: винний в організації згвалтувань жінок племені тутсі в провінції Таба 1994 року. Суд визнав, що масові згвалтування слід вважати різновидом геноциду.

Німецький суд міста Дюссельдорф 26 вересня 1997 року засудив до довічного ув'язнення боснійського серба Ніколу Йоргіча. Протягом весни–осені 1992-го на території Боснії та Герцеговини він брав участь у вбивствах і масових депортаціях несербського населення. Вирок наголошує, що геноцидом є не лише масові вбивства, але й етнічні чистки. Тепер геноцидом називають і примусові депортації.

Визнання Голодомору геноцидом – утвердження історичної справедливості не тільки в національному, але й у світовому масштабі. Найбільшою політичною несправедливістю ХХ століття стала відмова великої частини еліт країн Заходу однаково трактувати злочинну ідеологію нацизму та комунізму.

Нацизм – затаврований. Його політичний вплив дорівнює нулю. А прихильники комуністичних ідей почуваються в сучасному світі цілком комфортно. Хоча ліва ідея спричинила насильницьку смерть більшої кількості людей. Та комунізм не зазнав такого морального осуду. Поширення інформації про Голодомор у світі й визнання на міжнародному рівні знищення українців у 1932–1933 роках актом геноциду наближають момент, коли солідаризуватися з комуністичною ідеєю буде настільки ж неприпустимо та непристойно, як із нацизмом.

Усі визнані на міжнародному рівні випадки геноциду ХХ століття мають спільні риси. Це багат шарове історичне явище не можна зводити тільки до фізичного винищення великих людських груп. Геноцид готують задовго до того, як почнуть убивати. Починається з появи ідеології, яка визначає призначену на винищення групу, маргіналізує її, легітимізує поведінку організаторів геноциду.

В Україні з моменту встановлення радянської влади в 1920–1921 роках цькували "петлюрівців". Згодом "куркулів" і "шкідників". На початку 1930-х сталінська пропаганда подавала усіх українців як потенційно підозрілих. Американська соціологиня Гелен Фейн відзначала, що тих, кого будуть нищити, спочатку мають "віктимізувати". Це свідоме формування соціальних умов, які блокують співчуття до представників певної групи. Вбивства представляють як логічний і неминучий крок. У Голодомор непоодинокими були заяви більшовицьких лідерів, що це "війна проти куркулів". Так називали практично всіх українців. Вони нібито самі винні, що гинуть.

Особливість Голодомору в тому, що українці – найбільший народ, який хотіли знищити у ХХ столітті. На територіях, де він відбувся, жили понад 25,5 мільйона українців. Вони становили майже 80 відсотків жителів УРСР. На територіях, де винищували вірмен, їх було 39 процентів. Євреї, тутсі чи цигани – до 10 відсотків населення регіонів, де був геноцид.

– Це найдревніша й найдешевша зброя. Дотепер потенційно небезпечна. Смертність від голоду легко видати за результат негативних природних обставин.

Першим геноцидом ХХ століття є винищення африканських племен гереро і нама в Німецькій Південно-Західній Африці у 1904–1907 роках. Війська придушили повстання. Частина чоловіків убили. Жінок, старих і дітей вигнали в пустелю Калахарі. Там вони загинули від голоду та спраги. Втрати народу гереро – 65 тисяч, нама – 10 тисяч. Майже 80 відсотків жертв померли в пустелі.

Від голоду загинули більш як третина вірмен під час геноциду в Османській імперії. Після депортації їх поселили в концтаборах на території Іраку та Сирії.

Понад 30 відсотків євреїв у гетто чи концтаборах зазнали голодної смерті. Ще більше було таких жертв у Камбоджі у 1975–1978 роках. Голод – важливий складник геноциду на острові Тімор, який влаштувала Індонезія, та у провінції Дарфур у Судані, де мусульманський уряд винищував місцевих анімістів (вірять, що предмети, природні явища, тварини наділені душею. – Країна).

І в 1921–1923, і в 1946–1947 роках був штучний голод. Але я наполягаю, щоб Голодомором ми називали саме геноцид 1932–1933 роках.

Голод 1921–1923 років був наслідком збігу обставин. На частині України була засуха. І радянська влада конфіскувала в селян зерно. Частину відправляли в Росію. Більшовицькі лідери вважали, що важливіше втримати контроль над Москвою та Петроградом, нагодувати їх. Щоб не ділитися міжнародною допомогою з українцями, більшовики до січня 1922 року не визнавали голоду в Україні. Зробили це лише після того, як уряд УНР в екзилі привернув увагу європейського співтовариства.

Тоді загинули 3,5 мільйона українців. Голод був інструментом придушення партизанського спротиву. У багатьох районах радянська влада не поширювалася далі за повітові центри. Повстанців годували селяни. Коли харчів не вистачало, загони мусили розходитися. Додатковою метою була конфіскація церковних цінностей і ліквідація впливу церкви на населення. Народ тоді не збиралися винищувати, тому це не геноцид.

Від повоєнного голоду померли 1,5 мільйона. Причиною стали надмірні вилучення хліба для підтримки прокомуністичних режимів у Болгарії, Чехословаччині та Польщі. Там люди були незадоволені втратою частини суверенітету. СРСР надсилав їжу, щоб купити лояльність і показати переваги союзу з Москвою.

У Західній Україні після війни тривав партизанський рух. Більшовики мали намір використати голод проти нього. Але саме УПА не допустила, щоб у 1946–1947 роках він поширився на західноукраїнські землі.

Геноцидом безсумнівно був Голодомор 1932–1933 років. Йосип Сталін побоювався виходу України зі складу СРСР. Так хотів убезпечитися від цього.

Бракує праць з історії Голодомору, написаних соціологами, соціальними психологами, антропологами чи фахівцями інших суспільних дисциплін. Але те саме колись було з Голокостом. Здається, його всебічно досліджували завжди. Це не так. Із 1945-го по 1989 рік написали стільки ж праць з його історії, що й за 1990–2000 роки. Зацікавлення почало зростати у 1960-ті. Стало трендом наприкінці 1970-х. А в 1990-ті – потужною науковою індустрією.

Українські студії над Голодомором повторюють ту ж траєкторію. Вивчення наслідків ускладнює те, що на трагічний досвід цього періоду в українців наклався вплив радянських репресій, Другої світової війни і відбудови. Це багаточасова травма.

Фахово подає наслідки геноциду Олеся Стасюк у роботах про деформацію традиційної української культури в результаті Голодомору. Ще відзначає дослідження Віталія Огієнка про психологічні зміни українців у другій половині XX століття.

Німеччина не визнала Голодомору актом геноциду. Петиція – це наслідок великої активності української громади у країні, зібрали 73 тисячі підписів за потрібних 50. Документ вивчають. Ця процедура почалася 24 жовтня 2019-го. Зазвичай триває рік, але може й більше.

Скандал стався через пасивність комісії істориків. Її створили 2015 року для поширення знань із німецької та української історії в обох країнах. Отримала патронат із боку міністерств закордонних справ. Переважно надавала фінансування дослідницьким проектам. Вони найбільше стосувалися історії Другої світової війни, німецької окупації та Голокосту в Україні. Але, заявлялося, що комісія має інформувати німецьке співтовариство і про Голодомор. Андрій Мельник стверджує, що звертався до українського співголови комісії Ярослава Грицака з проханням, аби вона висловила позицію з цього питання. Але й українська, й німецька сторони самоусунулися. Фахівці німецького МЗС висловлювалися нефахово та без знання історичних фактів.

Берлін визнав геноцид африканських народів гереро і нама та вірмен в Османській імперії. Пояснюють, що в першому Німеччина була винна, а в другому – союзником винуватця. Цього буцімто не було у випадку з СРСР. Але під час Голодомору Радянський Союз мав союзницькі відносини з Німеччиною. Працювали військові школи для льотчиків у Липецьку та для танкістів у Казані. Відбувалися обміни військовими місіями. Німеччина проєтувала для СРСР підводні човни.

У Німеччині велика толерантність до злочинів комуністів. Також Берлін вразливий щодо Голокосту. Політики бояться образити євреїв. Ті виступають проти порівнянь будь-яких випадків масового знищення з Голокостом.

– Там не були заблоковані кордони. Країна була автономією у складі Росії. Багато тікали в Китай, Іран, Афганістан і Монголію. Щонайменше 453 тисячі виїхали до Каракалпакської автономної області Росії, в Узбекистан, Туркменістан.

Історик Володимир Сергійчук віднайшов в архіві президента Казахстану листування партійного керівництва російських губерній із керівництвом в Алма-Аті. Росіяни запитували, коли заберуть своїх біженців. Із Казахстану через голод утекли майже 2 мільйони людей, померли від 1 до 1,7 мільйона. Серед них було близько 300 тисяч українців, яких переселили туди до 1917-го.

Усі авторитетні словники є в електронному форматі. Тому внести термін нескладно. Петицію створила Канадсько-українська фундація. Злочин Голодомору представляють у контексті захисту загальнолюдських прав.

Зі словниками українці йдуть шляхом вірмен. Вони поки що не добилися включення визначення "Мец Єґерн" (назва геноциду вірмен в Османській імперії. – Країна), але ним почали користуватися американські політики. Коли Барак Обама говорить про Мец Єґерн, то зрозуміло, що він приєднується до вірменського бачення цих подій. Бо є і протилежний погляд. Туреччина не визнає геноциду. Стверджує, різанина була з обох боків.

Запровадження слова в англійську, мову міжнародного спілкування, свідчитиме: наш дискурс поширюється серед інших країн. Якщо у визначенні буде слово "геноцид" – це дасть можливість утвердити український погляд на подію.

Останні 15 років вражають прогресом у відновленні пам'яті про трагедію. Вже понад 80 відсотків українців не мають сумнівів, що Голодомор був геноцидом, визнають його злочином.

Менші успіхи в поширенні інформації – на міжнародній арені. Послідовну інституційну роботу підмінюють щорічними ювілейними траурними заходами. Рятувати ситуацію мусять дипломати. Ініціативу проявляє Андрій Мельник у Німеччині. Ігор Осташ працював у Канаді, а зараз у Лівані. В обох країнах досяг помітних результатів в інформуванні про Голодомор.

Історична політика часто стає заручником політичної доцільності. Пропагування історії в багатьох асоціюється з правоцентристськими партіями. Коли до влади приходять їхні опоненти, як у часи Януковича чи зараз, ця увага слабне.

Є багато наукових досліджень інтегративної ролі Голокосту для євреїв. Їхні громади у різних країнах стають більш світськими, релігія втрачає вплив. Юдаїзм втратив роль об'єднавчого чинника.

В Україні релігійність продовжує утримувати високі позиції. Російська агресія також посилює єдність країни. Немає ні потреби, ні умов, щоб спільна пам'ять про Голодомор стала осердям української національної ідеї. Трагічна подія навряд може бути позитивним об'єднавчим чинником. Але пам'ять про геноцид, відчуття, що ти належиш до народу, який винищували тільки

Список використаної літератури

1. Голодомор 1932–1933 років: геноцид українського народу. – Київ: Видавництво ім. Олени Теліги.
2. Голодомор 1932–1933 років: втрати української нації.
3. Українська нація – незнищенна: Голодомор не зруйнував нашого прагнення державної незалежності.
4. Українці – найбільший народ, який хотіли знищити у ХХ столітті. Осмислити життя можна тільки тоді, коли не перебуваєш у круговерті світу.
5. Голодомор 1932–1933 років: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 4 жовтня 2016 р.). – Київ: Видавець О. Філюк. – 200 с.

<i>Dobrolyubska Y.A., Hryhorchuk O.Y.</i>	A COMPARISON OF VIRTUAL AND TRADITIONAL MUSEUMS	113
<i>Коба О., Тодоров В.</i>	УКРАЇНЦІ – НАЙБІЛЬШИЙ НАРОД, ЯКИЙ ХОТІЛИ ЗНИЩИТИ У ХХ СТОЛІТТІ	116
<i>Коваленко Є. М.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ЕТИКИ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	121
<i>Кубаш О. М.</i>	ВЕКТОРИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЛЮДИНИ У ХХІ СТОРІЧЧІ (ФІЛОСОФСЬКО-АНТРОПОЛОГІЧНИЙ ВИМІР	122
<i>Макіша І. С., Солдатенко О. І.</i>	БЛАГОДІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ У СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ СФЕРІ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНИХ ІНСТИТУЦІЙ	124
<i>Pronoza Inna</i>	THE ROLE OF CIVIC EDUCATION IN SHAPING DEMOCRATIC RESILIENCE IN CONTEMPORARY UKRAINIAN SOCIETY	127
<i>Pronoza Inna, Kosinova Olha</i>	VALUE TRANSFORMATIONS OF CITIZENS' POLITICAL CONSCIOUSNESS UNDER CONDITIONS OF INFORMATION CONFRONTATION	130
<i>Pronoza Inna, Hryshchenko Oleksii</i>	TRANSFORMATION OF UKRAINE'S INFORMATION SECURITY POLICY IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION	133
<i>Семко Я. С.</i>	СУЧАСНИЙ ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ТА ТЕЛЕБАЧЕННЯ НА ФОРМУВАННЯ МЕДІА РЕАЛЬНОСТІ	135
<i>Усатюк І. М.</i>	УСПІШНИЙ ДОСВІД КРАЇН У ПІСЛЯВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ, ЯК ПРИКЛАД ДЛЯ УКРАЇНИ	138
<i>Фомюк К. В., Атаманюк З. М.</i>	ПОНЯТТЯ ВЛАДИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗДІЙСНЕННЯ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	141

VIII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та науковців

“МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ”

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.: (0482) 732-09-52